

UKM 04/17 Kultur

Vedtak

Bakgrunn

I 2005 da *Kunsten å være kirke – kirkens kulturmelding* var sak på Kirkemøtet bemerket komiteen som behandlet saken, at kirken skulle være en offensiv kulturbærer som tar et bredt spekter av kunstformer og medier i bruk. Både saksdokumentet fra 2005 og Kirkemøtets vedtak pekte på barn og unges betydning for utviklingen av kirken som kunst- og kulturaktør. Følgende vedtak ble gjort i saken som omhandler barn og unge spesifikt:

Vedtak 4: I de strategiske satsingene for Den norske kirke 2005-2008 er det innvevd et kulturperspektiv. Kulturmeldingens utfordringer må derfor få prege trosopplæring, gudstjenesteliv, diakoni og «Ung i kirken». Omvendt må erfaringer fra disse områdene være med å forme kirkens arbeid i forhold til kunst og kultur.

Vedtak 5: Barn og unge må slippes til og bli ivaretatt som skapere og brukere av kultur. Kirkemøtet presiserer at barns og unges kulturelle uttrykksformer er en verdifull del av kirkens kultur. Kirkemøtet utfordrer alle som har ansvar for gudstjenester og andre kirkelige samlinger til å være åpne og reflekterte i møte med unges kunst- og kulturuttrykk, som ofte står i kontrast og opposisjon til det etablerte og slik virker fornyende.

Vedtak 14: Kirkemøtet ber om at ungdomsaspektet i kirkemusikkutdanningen styrkes, ivaretas og kvalitetssikres, og at kunst- og kulturaspektet i utdanningen til kirkelige stillinger som berører ungdom styrkes, ivaretas, og kvalitetssikres¹.

Innledning

Da kultur skal opp som sak på Kirkemøtet i 2018, har UKM17 behandlet sak UKM 04/17 *Kultur*. I denne forbindelse ønsker vi å løfte frem noen moment og oppfordringer til ulike aktører og beslutningsorganer i Den norske kirke og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner. Når UKM17 i denne saken omtaler kunst og kultur, sikter vi til bredden av kunstneriske og kulturelle tiltak i menighetene, samt kunstneriske virkemiddel i gudstjenesteliv, trosopplæring og andre kirkelige aktiviteter. UKM17 har valgt å ikke begrense saken til ungdomsarbeid, da vi ønsker å ta for oss kunst og kultur i kirken i sin helhet.

Kirken skal romme hele det menneskelige liv og kulturen er en naturlig del av dette: «For det er i Ham vi lever, beveger oss og er til.» (Ap.gj. 17,28a). Gud skapte oss som kreative og skapende mennesker.

1. Ungdomskultur

Ungdomskultur er ikke noe fast, men heller noe flytende. Ungdomskulturen er i stadig endring da ungdom er i en fase i livet med prøving og utvikling av gammelt og nytt. Det som ungdom skaper og

---

¹ Se også sak UKM 04/16 *Reformatorer i dag* der rekruttering til kirkemusikk omtales.

eier, er ungdomskultur uavhengig av uttrykksform. Ungdomskultur er derfor ikke bare nye uttrykksformer, det er også en kultur som søker dybde, tradisjon og kunnskap. Erfaring viser at ungdom responderer til f.eks. liturgiske bønner og Kristus-kransen.

Ungdomskultur trenger heller ikke å være så forskjellig fra dagens kirkelige kulturuttrykk da kunst og kultur ikke kjenner noen aldersgrense, men dagens ungdom vil gjerne ha mer medbestemmelse enn tidligere. Unge er flinkere til å fortelle hva de ønsker, og å si ifra om hvordan de vil ha det. Derfor ønsker unge å bli møtt med nysgjerrighet, åpenhet og samarbeid når ulike tiltak og program for barn og unge skal utvikles i menigheten. Dessuten setter ungdom pris på at deres kunst- og kulturuttrykk løftes frem i gudstjenesten og kirkens øvrige arbeid.

2. Kirkens egenart som kulturaktør

Mennesket er skapt i Guds bilde som kreative vesen. I det gamle testamentet omtales spesielt begavede kunstnere som utrustet av Guds Ånd (2. Mos 31,3), og utsmykningen av hellige hus beskrives i detalj. Igjennom hele kirkehistorien har kunstneriske uttrykk av ulike slag vært sentrale både i trosopplæring og trospraksis. Deltakelse i skapende prosesser er derfor både dypt menneskelig og dypt åndelig.

Kirkelige kulturuttrykk ivaretar på en spesiell måte den åndelige dimensjonen i kunsten, og kan utfordre på et eksistensielt nivå. Den norske kirke bør derfor, som kulturaktør, ikke være redd for å stå frem i sin egenart. Kirken og kirkerommet er et unikt sted for kunst- og kulturarrangement i kraft av at kirkerommet er vigslet til å være et rom hvor sakramenter forvaltes og et trosliv uttrykkes. Tradisjonelle kirkelige kulturuttrykk (både musikalske, visuelle og verbale) bør løftes frem også i møte med unge. Eksempler er opplæring i liturgi og bruk av tradisjonelle salmer.

3. Kunnskap og kvalitet

Ungdom må tas på alvor som kulturaktører, og høy kvalitet på kulturtiltak og -uttrykk av, med og for unge må etterstrebes. Kulturuttrykk skal gi positive opplevelser både til utøvere og publikum. Dette innebærer bl.a. at tilstrekkelig med tid, veiledning og ressurser stilles til disposisjon når uttrykkene skapes, f.eks. når barne- og ungdomsgrupper skal utarbeide dramastykker.

Gjennom god kvalitet på tiltak viser kirken at den tar ungdom på alvor i kirkens arbeid generelt, men særlig når den arbeider med kunst- og kulturtiltak. Dette medfører at kirkens stab og frivillige jevnlig trenger faglig påfyll for å utvide og fornye sin kompetanse, jf. vedtak 14 KM 07/05.

UKM17 ønsker ressurspersoner blant kirkens ansatte som tar del i skapende arbeid sammen med ungdom gjennom veiledning og oppfølging. Det er viktig at ungdom inkluderes i prosessen for tiltaket.

4. Samarbeid og brobygging

Kirken er blant de største kulturaktørene i Norge og har en vesentlig rolle i flere lokalsamfunn. UKM17 mener at samarbeid bør stå sentralt i kulturarbeidet. Det er et mangfold av organisasjoner og institusjoner både innenfor og utenfor Den norske kirke som man kan samarbeide med. Mange av disse har erfaring og kompetanse med kunst- og kulturarbeid, og et samarbeid kan være fruktbart for alle parter. Samarbeid kan også styrke Kirken sin rolle som brobygger og møtested i lokalsamfunnet.

5. En mangfoldig kirke

Samisk kultur er en del av norsk kirke- og kulturliv. Likevel er det stor mangel på kunnskap om og bruk av samisk kultur i Norge. I Norsk Salmebok 2013, finner vi salmer på både nord-, sør- og lulesamisk og kvensk. Disse salmene bør hele Den norske kirke ta i bruk i sine sammenhenger. Et godt pedagogisk grep kan da f.eks. være å synge på det samiske språket, men ha en kort gjengivelse av innholdet slik at menigheten forstår hva som synges.

Samisk kirke og trosliv kan også tilføre Kirken andre måter å utøve og uttrykke tro på som f.eks. den samiske kulturens nære forbindelse mellom tro og natur og samisk symbolbruk. Det kan derfor opprettes en samisk kulturgruppe som kan reise rundt og spre kunnskap om dette i kirken. Samtidig er det viktig å benytte de ressursene som allerede finnes, f.eks. Samiske veivisere.

Norge er et flerkulturelt land hvor f.eks. folkemusikken er et tradisjonssuttrykk med sterke røtter i enkelte deler av vårt land. Flere av våre salmer er tonesatt med folketoner og står i Norsk Salmebok 2013. Slik blir denne musikkformen en felles salmeskatt i Kirken på lik linje med de ulike samiske salmene som nå står der. Den norske kirke har som en del av en verdensvid kirke hentet inspirasjon fra andre land og kulturer. Dette kommer særskilt til uttrykk i vår salmebok som har salmer med et annet tone- og talespråk i tillegg til det norske og europeiske. Nordmenn med minoritetsbakgrunn beriker den norske kulturen. Impulser herfra tas med inn i kirken og er med på å videreutvikle og fornye kirkens kulturuttrykk. Likeledes er det viktig å også ivareta de tradisjonelle salmene, da disse også har stor betydning lokalt. Det bør vektlegges å spre kunnskap om salmers historiske og kulturelle verdi.

UKM17 ser behovet for økt bruk av visuelle uttrykk som dans, drama og billedkunst i kirken. Tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer i Døvekirken er gode eksempler på hvordan resten av kirken kan implementere dette i sitt arbeid. UKM17 mener at resten av D bør ta stor lærdom av Døvekirken.

6. PRIDE-kultur

Når man snakker om kjønns- og seksualitetsminoriteter er det viktig å ikke gå seg vill i udaterte stereotyper og fordommer, og heller se på hele mennesket som det er. Det er viktig at Den norske kirke tar oppgjør med at den lenge har vært en aktør som har ekskludert og undertrykket denne gruppen, gjennom blant annet å inkludere og integrere dem i sitt kulturarbeid.

Å gi rom til personer i kjønns- og/eller seksualitetsminoriteter sammen med andre gode tiltak vil kunne berike både prosess, resultat og mangfold.

Oppfordringer

- UKM17 oppfordrer Kirkerådet (KR) til å gjennomføre en spørreundersøkelse om i hvilken grad ungdom blir hørt og sluppet til i kirken med tiltak initiert, utviklet og gjennomført av dem. Slik kan vi sikre at videre arbeid med ungdomsmedvirkning speiler de faktiske

DEN NORSKE KIRKE

Ungdommens kirkemøte 2017

utfordringer, erfaringer og suksesser som finnes i menighetene. Ufung bes ta tak i resultatene fra undersøkelsen.

- UKM17 ber Kirkerådet om å utarbeide et ressurshefte om hvordan man tar i bruk norske og samiske kunst- og kulturuttrykk i kirkens ungdomsarbeid. Ressursheftet «Nåde er ...» gir eksempler på hva et slikt ressurshefte bør inneholde.
- UKM17 ber Kirkerådet om å sikre at kirkelige medarbeidere får fornyet og videreutviklet sin kompetanse innen kulturrettet barne- og ungdomsarbeid.
- UKM17 oppfordrer Den norske kirke og alle dens samarbeidsparter til å samarbeide og utnytte hverandres ressurser bedre innen kunst og kultur, og være åpne for og utforske mulighetene for nye samarbeid med lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med kunst og kultur.
- UKM17 oppfordrer Samisk kirkeråd til å opprette en samisk kulturgruppe som kan reise rundt og presentere kunnskap om samisk kultur og trosliv, og hvordan menighetene kan ta i bruk og nyttiggjøre seg av de samiske kulturskattene kirken har i sine ressurser, slik som salmer.
- UKM17 oppfordrer menigheter innen Den norske kirke og de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene til å i større grad bruke visuelle og andre typer uttrykk i sine arrangement.
- UKM17 oppfordrer alle menigheter til å inkludere samisk i gudstjenesten minst en gang i året.